

IZBEGLICE

Izbeglice i krov nad glavom
– problemi i perspektive

PANEL:

Regionalni stambeni program

VREME

DODATAK NEDELJNIKA VREME BR. 1244. 6. 11. 2014.

Problemi i perspektive krova nad glavom

Nedeljnik „Vreme“ je u okviru projekta „Pogled uprt u evropsko pravo: Izbeglice i azilanti“ organizovao panel „Izbeglice i krov nad glavom – problemi i perspektive“

Učesnici diskusije su bili Olivera Vukotić, šef terenske kancelarije i socijalne službe pri Predstavništvu UNHCR-a za Srbiju, Mirela Popović Stanić, iz Državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje Republike Hrvatske (RH), Danijela Popović Roko, pomoćnica komesara za izbeglice i migracije Republike Srbije (RS) i predstavnici izbegličkih udruženja.

Zoran Stanojević,
moderator

Dragi prijatelji, dobro došli na panel „Izbeglice i krov nad glavom – problemi i perspektive“.

Pitanje stanovanja jedno je od suštinskih, ako ne i najvažnijih pitanja za izbeglice jer bez rešenja tog pitanja teško da možemo da govorimo o pravoj promeni statusa iz

izbegličkog u bilo koji drugi. Zato pomalo zastrašujuće zvuči podatak da u regionu danas ima 74.000 ljudi ili 27.000 porodica koje su zbog rata ostale bez krova nad glavom. Prvi rat je počeo pre 24, a poslednji se završio pre 15 godina. Danas ćemo razgovarati o tome koliko još vremena mora da prođe ili koliko još vremena najmanje može da prođe dok se taj problem ne reši i da li može da se reši brže.

Moje ime je Zoran Stanojević, biću moderator ove diskusije i nadam se da ćete mi pomoći da diskusija bude što bolja za sve nas, a naročito za one za koje je rešenje stambenog pitanja najpotrebnije.

Prvo bih zamolio Oliveru da nam da nekoliko osnovnih informacija o samom Regionalnom stambenom zbrinjavanju (RHP): kako je nastao, kako je tekao do sada. Isto to ću kasnije zamoliti i Mirelu i Danijelu

– da bismo stekli osnovnu sliku na kojoj možemo da gradimo dalji razgovor.

Olivera Vukotić,
UNHCR

Ja ću dati kratak pregled kako je proces pokrenut i dokle smo stigli do danas. Koleginica Danijela će malo više govoriti o samim projektima jer, u suštini, država Srbija sprovodi projekat, a UNHCR je samo monitor i to isključivo za deo koji se odnosi na izbor korisnika, ali je UNHCR stao iza procesa, pokrenuo ga.

U decembru 2008. godine, na sastanku izvršnog odbora UNHCR-a, visoki komesar za izbeglice gospodin Antonio Gutereš pokrenuo je inicijativu za rešavanje produženih izbegličkih kriza u svetu i svrstao Srbiju među pet zemalja u svetu sa najvećim brojem izbeglica čije bi stambeno pitanje

naročito trebalo da se reši. On je sledeće godine, negde u avgustu 2009, došao u posetu Srbiji i tu je održan sastanak sa tadašnjim potpredsednikom vlade gospodinom

Krkobabićem, komesarom Vladimirom Cucićem, Vukom Jeremićem i Borisom Tadićem, i tada su u stvari prvi put krenuli razgovori da se napravi jedan ovakav projekat. Tako je sve krenulo.

Onda je u Beogradu, 25. marta 2010, održana prva Međunarodna konferencija. Tema je bila: trajna rešenja za izbeglice i interno raseljena lica – saradnja država u regionu. Tu je bio cilj da se razmotri koje sve prepreke stoje na putu u pronalaženju trajnih rešenja za lica koja žive u produženom izbegličkom statusu. Ovu konferenciju je sazvala Vlada RS u skladu sa inicijativom UNHCR-a.

U januaru 2011. godine, UNHCR je imenovao ličnog izaslanika, visokog komesara UN za izbeglice, za rešavanje te dugotrajne izbegličke klime na Balkanu. Gospodin Viljem Bajleveld u martu je posetio Beograd i u ime UNHCR-a u četiri zemlje pokrenuo inicijativu, obilazio je države, bio kod donatora, objašnjavao ceo proces. Potom su 7. novembra 2011. ministri spoljnih poslova Bosne i Hercegovine (BiH), Hrvatske, Crne Gore (CG) i Srbije potpisali zajedničku ministarsku deklaraciju kao izraz političke volje u regionu da se reši pitanje izbeglica.

Godine 2012, 24. aprila, održana je prva donatorska konferencija u Sarajevu koja je okupila sve velike organizacije, bilateralne donatore, zemlje koje su obezbedile sredstva za ovaj projekat.

Šestog marta 2013. kreće prva javna kampanja o samom projektu. Republika Srbija i Banka Saveta Evrope potpisale su 25. oktobra 2013. okvirni sporazum o sprovođenju RHP i 2. oktobra 2014. prvi korisnik je dobio pomoć. Jeste to sve trajalo od 2008. do 2014, ali je važno da je prvo rešenje ostvareno.

Zoran Stanojević,
moderator

Da čujemo kako je taj projekat teкао u Hrvatskoj.

Mirela Popović Stanić,
Državni ured za obnovu i
stambeno zbrinjavanje RH

Regionalni program u RH, u trenutku kada se radio pripremni materijal, planirao je zbrinuti 3541 obitelj i, po procjenama, za te poslove bilo je potrebno 119,7 milijuna evra sa udjelom RH u visini od 25 posto. Od te brojke, korisnici RHP u najvećoj mjeri jesu i trebaju biti bivši nositelji stanarskog

prava. Prema procjenama, to je negdje oko 2900 obitelji te 650 osoba izbjeglica, povratnika i prognanika koji su smješteni u objektima organiziranog smještaja na području RH. Trenutno na raspolaganju za RH imamo 10,9 milijuna evra što je sa našim nacionalnim doprinosom ukupno 13,6 milijuna evra. Kako je sve počelo?

Trinaestog februara 2014. godine potpisan je okvirni sporazum između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Evrope kojim je zapravo definiran pravni okvir za korišćenje sredstava pomoći. Četvrtog aprila taj zakon je ratificirao Hrvatski sabor, a zakon je stupio na snagu 1. juna 2014. Republika Hrvatska je do sada predložila četiri projektna prijedloga, a u šestom mjesecu je počeo naš prvi projektni prijedlog – izgradnja višestambene zgrade u gradu Korenici za 29 obitelji bivših nositelja stinarskog prava sa planiranim završetkom, ukoliko sve bude u redu, u petom mjesecu sljedeće godine.

Paralelno s tim smo potpisali još dva sporazuma o suradnji – jedan je za izgradnju dvije višestambene zgrade u gradu Kninu, u kojoj se planira zbrinuti 40 obitelji, te projekat kupnje 101 stana za bivše nositelje stinarskog prava i osobe koje se nalaze u organiziranom smještaju. Za ta tri programa imamo potpisane sporazume. Za Knin konkretno čekamo potvrdu glavnog projekta i nadamo se da će javna nabava za odabir izvođača radova biti negdje polovicom 11. mjeseca što bi značilo, ukoliko sve bude po planu, da bi izgradnja u Kninu trebala krenuti početkom sljedeće godine i završiti se u roku od godine dana.

Program kupovine stanova smo počeli i poslali smo na odobrenje donatoru – popis od 47 stanova na području posebne državne skrbi koji bismo željeli realizirati kroz ovaj program. Ukoliko dobijemo pozitivno mišljenje Tehničkog odbora, to bi bili prvi korisnici u Hrvatskoj koji će u sklopu programa već možda u roku od mjesec ili dva dobiti krov nad glavom.

Sljedeći projekt koji smo predložili je izgradnja doma za stare i nemoćne osobe u Glini, gdje se planiraju smjestiti izbjeglice iz BiH koje se nalaze u organiziranom smještaju te povratnici kojima je takva skrb neophodna.

Zadnji projektni prijedlog s kojim smo išli jeste izgradnja jedne višestambene zgrade u Benkovcu sa 21 stanom, ali za taj

projekt još očekujemo stajalište donatora.

Prva konkretna implementacija krenula je u šestom mjesecu, nakon svih ovih koraka koje je kolegica spomenula u uvodnom dijelu. Prvi korisnici, ako bude sve po planu, trebali bi se vidjeti u ovoj godini, a većina njih sredinom i krajem 2015. i početkom 2016. godine, i to samo za prvi val, u kojem smo dobili 10,9 milijuna evra, što bi bilo 10 posto procijenjenih potreba.

Zoran Stanojević,
moderator

Hvala. Kako stoje stvari u Srbiji?

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbjeglice i migracije RS

Pre svega, želela bih da vas pozdravim ispred Komesarijata za izbjeglice i migracije Republike Srbije. Ja bih, recimo, izlaganje podelila u dve celine – mislim da je važno napraviti osvrt na regionalni proces u celini, a onda bih posle dala detaljnije informacije o regionalnom stambenom projektu (RHP). RHP jeste samo jedan od delova regionalnog procesa u celini.

Pre šest godina stvorila se za Republiku Srbiju sasvim mala prilika, a to je trenutak kada je visoki komesar za izbjeglice proglasio Srbiju zemljom sa dugotrajnom izbegličkom situacijom. U tom trenutku Srbija je iskoristila šansu što je pažnja

međunarodne javnosti nakratko bila okrenuta ka nama i izlistala listu problema koji su dugi niz godina sprečavali da izbeglice nađu trajno rešenje za svoje probleme. Dosta dugo se pregovaralo o toj listi problema, međutim onog trenutka kada su UNHCR, Savet Evrope i OSCE na neki način potvrdili da je to lista pitanja za koje bi mi u regionu trebalo da nađemo zajedničko rešenje, od tog trenutka je, u stvari, i krenuo rad u okviru regionalnog procesa.

Moram da kažem da su, osim krova nad glavom, koji sigurno jeste jedan od najvećih problema izbjeglica, teme bile i dokumentacija i jako važno pitanje dospelih, a neisplaćenih penzija. Izbeglice iz RH koje nisu dobijale sve penzije u periodu od 1991. do 1997. godine znaju koliko je to važno.

Krenuli smo od činjenica da nam se mnogo veći broj ljudi vratio u BiH, a srazmerno mnogo manji broj u RH. Takođe smo došli do zaključka da kada ljudi uspeju da povrate svoje pravo u zemlji porekla onda u tom trenutku ponovo dobijaju dostojanstvo, ne zavise od međunarodne zajednice, od para koje ima država... Jednostavno smo hteli da se standardi, koji su nesumnjivo ispunjeni u slučaju BiH, ispunje i za izbjeglice iz RH.

Kao što znate, BiH ima preko 97 posto vraćene imovine, uključujući i stambena prava, što je pospešilo i urbani povratak i povratak u ostale delove BiH. U Hrvatskoj smo imali potpuno suprotnu situaciju.

Imajući u vidu da su izbjeglice stradale u istom ratu, da gotovo imaju identičnu životnu situaciju, nekako je izgledalo potpuno nelogično da se problemi rešavaju parcijalno. Bilo je sasvim jasno da moramo da imamo regionalnu koordinaciju i regionalni pristup u rešavanju problema. U tom trenutku, pored nekih malih pomaka koje smo radili pitanje po pitanje, napravili smo regionalni program nadajući se da ćemo dobiti adekvatno finansiranje.

Ključan je bio ulazak Hrvatske u Evropsku uniju. Jedino u tom trenutku mi smo dobili mali delić pažnje i prilike da se čuje sa kakvim problemima se izbjeglice iz RH suočavaju. Iako smo dosta dugo govorili o stinarskim pravima, bilo je jasno da će se jako teško postići bilo koje drugo rešenje osim eventualnog rešenja da se tim ljudima pomogne u RS.

Moram da kažem da to nije zamena za

pravo, mi smo po preporuci EU usvojili humanitarni princip, a to znači da se stambene potrebe tih ljudi rešavaju ili u slučaju povratka u RH zamenskim stanom ili u RS, opet samo isključivo u slučaju dokazanih potreba u RS. To je bio jedan dugi političkih proces sa humanitarnim akcentom, pre svega iz želje da se stvore uslovi za pomicanje u regionu, da se ne bismo generacijama sećali kakva nam se situacija dogodila, kako smo ostali bez krova nad glavom i bez ikakvih prava. To je bila opšta ideja.

Mogu samo da kažem da je najveći progres napravljen u RHP. Postoji saglasnost o broju ljudi koji su uključeni u ovaj program, Srbija je iznosila svoje potrebe, one su bile znatno veće, međutim, sasvim je jasno da smo zavisili od mogućnosti finansiranja donatora.

Ukupna vrednost programa za RS je 330 miliona evra. Ovim sredstvima planirali smo da zbrinemo blizu 16.780 familija, što po broju članova domaćinstva iznosi 42.000 ljudi, i mi smo, kao i kolege iz drugih zemalja, krenuli u implementaciju ovog programa.

Donatorska konferencija održana je

svoje projekte i posebno ih šalje na odobrenje Banci. Kada prodemo sve provere, mi zaključujemo pojedinačne ugovore kojim se ti programi realizuju.

Ukratko, krenuli smo u implementaciju prvog potprojekta. To je bio pilot-potprojekat u vrednosti od dva miliona evra i ticao sa nabavke 125 paketa građevinskog materijala i 80 montažnih kuća. U međuvremenu smo spremili i odobreni su nam drugi, treći i četvrti potprojekat, svaki u vrednosti od po 13 miliona evra. Takođe, čekamo odobrenje petog potprojekta kojim tražimo sredstva u vrednosti od 40 miliona evra. Sve ukupno, kroz svoje projekte tražili smo sredstva u vrednosti od 80 miliona evra.

Da naglasim, u Republici Srbiji je specifična situacija. Prema potrebama naših potencijalnih korisnika odredili smo četiri komponente programa – dodela građevinskog materijala, dodela montažne kuće, kupovina seoskih domaćinstava i izgradnja stanova u odnosu: 10.000 stanova, 4000 paketa građevinskog materijala, 1500 montažnih kuća i oko 1500 seoskih domaćinstava.

rekla, mi smo već ranije imali uspostavljene mehanizme, imali smo suradnju sa međunarodnim partnerima, tako da sam trenutak ulaska u EU što se tiče ovog programa nije imao nekog značaja.

Zoran Stanojević,
moderator

Ima li za Srbiju ikakav značaj proces približavanja EU?

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbeglice i migracije RS

Da. Do 2008. godine, sa našim partnerima iz Hrvatske komunicirali smo preko nevladinih organizacija. Od 2008, sa ovim regionalnim projektom mi smo zaista počeli da razgovaramo. Jako je puno vremena potrošeno da se usaglasimo oko nekih tema, ali smo imali progres.

Do ulaska Hrvatske u EU mi smo uspeli da, recimo, tražimo i dobijemo poboljšanje programa stambenog zbrinjavanja u RH, to znači da je prvi put dozvoljen otkup tih stanova. To su sve bili preduslovi za stiza-

---

“Pazite, prošlo je 20 godina i više od izbegličkog progona... Ljudi su se u međuvremenu snašli. Ne možete očekivati da 20 godina ljudi sede i čekaju da im nešto padne sa neba. Ljudi su preuzeli neke korake, sa velikim mukama, snašli su se”

Olivera Vukotić

2012. godine. Evropska unija nam je odredila menadžera, upravljača tog fonda – Banku za razvoj Saveta Evrope. Istovremeno je krenulo razvijanje ozbiljnih procedura jer smo svi mi morali da dokažemo donatorima da u stvari znamo da upravljamo ovim sredstvima.

Sve zemlje u regionu su imale značajne prakse i iskustva sa IPA sredstvima. Za nas to nije bilo ništa novo, sami smo kreirali svoje programe oslanjajući se na najbolje rezultate koje smo do tada postigli, ali počeo je jedan mukotrpan proces uspostavljanja ponovnih procedura. Za sada, videli smo da će se te procedure relativno sporo razvijati, iskoristili smo sve one koje smo do tada odradili i započeli postupak.

U oktobru 2013. potpisan je opšti okvirni sporazum između RS i Banke za razvoj Saveta Evrope. On je opšteg karaktera i daje nam pristup fondovima. Međutim, Srbija, kao i sve ostale zemlje u regionu, planira

Dosta dugo smo radili ovaj domaći zadatak i ušli smo u to potpuno pripremljeni. Od 2012. proveravamo na terenu stanje potreba. Videli smo da život ne čeka, da su ljudi krenuli sa izgradnjom malih stambenih objekata i uvideli smo da će nam rasti potreba za građevinskim materijalom.

Zoran Stanojević,
moderator

Hvala. Znam da ima već sada pitanja, ali imam samo još nekoliko stvari koje bi mogle malo da se razjasne. Mirela, od trenutka kada je projekat krenuo pa do danas, Hrvatska je ušla u EU. Da li se nešto promenilo po pitanju realizacije ovog projekta i uopšte u odnosu na izbeglice zbog te činjenice?

Mirela Popović Stanić,
Državni ured za obnovu i
stambeno zbrinjavanje RH

Direktno ništa, ne. Kao što je Danijela

nje do RHP. Međutim, od ulaska Hrvatske u EU, primećujemo da taj progres u rešavanju stambenih potreba i u RHP pomalo kaska i da se odvajaju manja sredstva.

Postoji drugi problem – kako je Hrvatska ušla u EU, ona više ne može da konkuriše za iste fondove koji su obezbeđeni za regionalni stambeni program. Prema tome, mi realno osećamo neku vrstu rizika da li će Hrvatska imati dovoljno sredstava da ispuni taj svoj cilj u pogledu broja stambenih jedinica.

Mirela Popović Stanić,
Državni ured za obnovu i
stambeno zbrinjavanje RH

Ja bih htjela reći da su se sa samim ulaskom u EU otvorile mogućnosti korišćenja sredstava iz strukturnih fondova. Radili smo analize i zapravo se pripremamo za buduće korišćenje. Sve je to proces koji bi dosta duže trajao od onog što bismo mi željeli.

Mi smo od donatora dobili zeleno svjetlo da izademo sa novim setom projektnih prejdloga koji bi načelno bio vrijednosti od 10 milijuna evra tako da se zaista nadam da ćemo i ta sredstva iskoristiti. Iz nacionalnog programa također u RH se odvajaju značajna sredstva. Moram reći da je izmjenama Zakona o područjima posebne državne skrbi od 2013. godine zapravo definirano da se zahtjevi za stambeno zbrinjavanje bivših nositelja stambenog prava, kao i ljudi koji se nalaze u organiziranom smještaju, rješavaju po službenoj dužnosti i sukladno planu koji donosi Državni ured. Za sve ostale osobe koje se stambeno zbrinjavaju u Hrvatskoj postoji princip liste prvenstva na koju se aplicira svake godine i u skladu sa stanjem, brojem ostvarenih bodova koji pojedina obitelj ostvari te raspoloživim sredstvima koja imamo za tu namjenu, taj broj familija se stambeno zbrinjava.

Međutim, zaista, posao oko konačnog završenja problema koji se odnose na stambeno zbrinjavanje i obnovu izbjeglica, prognanika, povratnika, bivših nositelja stanarskog prava ili onih kojima je status istekao, a da nisu u međuvremenu ostvarili svoja prava koja se odnose na ta dva područja, jeste apsolutni prioritet za Republiku Hrvatsku.

Izmjenama Zakona je i prenesena ovlast rješavanja predmeta. Vi znate da je u jednom trenutku stvoren veliki zaostatak u broju nerješivih zahtjeva za stambeno zbrinjavanje, pa je izmjenama Zakona ovlast rješavanja prenesena u urede državne uprave koji se nalaze u županijama, tako da imamo suradnike u 20 ureda državne uprave. Sada je zapravo puno veći broj državnih službenika angažiran na rješavanju ovih zahtjeva.

Kako to sad sve skupa izgleda? Istovremeno je i podignuta pravna sigurnost, zahtjevi se rješavaju u upravnom postupku, isto tako Državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje je drugi stupanj koji odlučuje o žalbama. Ranije je to bilo sve u jednom tijelu. Da biste stekli nekakvu sliku

kako to sad izgleda treba reći da mi u Hrvatskoj još imamo nešto malo više od 4500 zahtjeva bivših nositelja stanarskog prava koji su preostali za riješiti i utvrditi njihova prava. Po riječima predstojnika ureda državne uprave u Republici Hrvatskoj, glavnina tog posla trebala bi se okončati do kraja sljedeće godine.

Zoran Stanojević,
moderator

Nisam uspeo najbolje da saberem: koliko novca vam je na raspolaganju, a koliko je prema procenama ukupno potrebno?

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbeglice i migracije RS
Vrednost regionalnog projekta za sve četiri zemlje, BiH, RH, CG i RS, iznosi 538 miliona evra. So sada je prikupljeno 246 miliona – oko polovine. Najveći donator, oko 70 posto, je Evropska unija, upravo iz tih sredstava pretpriputne pomoći koje sad Hrvatska ne može da koristi.

Zoran Stanojević,
moderator

Da li ja to dosta naivno razumem da bi polovina zahteva mogla sada da se reši na osnovu ovoga što imate?

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbeglice i migracije RS
Da.

Zoran Stanojević,
moderator

Ako bih grubo rekao, pola od onih koji su ovde zainteresovani mogli bi da postanu nezainteresovani. Ja imam dosta pitanja, ali bih prepustio vama inicijativu...

Milojko Budimir,
Asocijacija izbegličkih udruženja

Ne znam da li ću moći iz ove pozicije, malo mi je nezgodno. Pripremio sam nešto

materijala. Najprije bih zahvalio nedjeljniku „Vreme“ jer se u posljednje vrijeme sve manje govorilo o ovim problemima. Kao što znate, nedavno je izašao podlist u „Vremenu“ gdje se iznova aktualizirala ova problematika...

Ja govorim ispred Asocijacije izbegličkih udruženja Srba iz Hrvatske, čiji sam predsjednik.

Pravo da vam kažem, sad smo negdje na kraju, a ja bih rekao da nismo bili ni na početku. Tim regionalnim programom za stambeno zbrinjavanja, o čemu danas govorimo, prešli smo preko svega onoga što ranije nije riješeno.

Kao što vidim, ovo je sada humanitarno pitanje, a ono pravo, kako projekat glasi – „pogled uprt prema pravima“, mislim da će biti izostavljeno. Dakle, ovdje je Olivera ispred UNHCR-a, a vi znate da je UNHCR donio odluku, na preporuku Hrvatske, da se ukine izbjeglički status jer su se, kao, u Hrvatskoj stvorili svi uslovi, odnosno u regionu, da izbjeglički status nije ni potreban. Niko izbjeglice za to ne pita.

Položaj izbjeglica se nije mnogo promijenio. Nije se promijenio ni kod onih koji su uzeli državljanstvo Srbije. Mi imamo državljanstvo, ali svi naši problemi i naša prava su ostali u zemljama u kojima smo živjeli. Naša prava nisu ostvarena. Zato smo mi uputili pismo generalnom sekretaru da se to mora iznova razmotriti.

Drugo, ovih smo dana mogli vidjeti, a na osnovu istraživanja Filipa Škiljana i Instituta za migracije i narodnosti, metodom dubinskog intervjua, da su pripadnici Srba, ili sada srpske manjine, koji žive u Hrvatskoj, u izuzetno nepovoljnoj situaciji i da im preti od asimilacije do...

Zoran Stanojević,
moderator

Molim vas, da bismo bili efikasni, mi ovde govorimo o stambenom problemu... Mislim da su to važna pitanja, ali...

“Međutim, posao oko konačnog završenja problema koji se odnose na stambeno zbrinjavanje i obnovu izbjeglica, prognanika, povratnika, bivših nositelja stanarskog prava ili onih kojima je status istekao, a da nisu u međuvremenu ostvarili svoja prava koja se odnose na ta dva područja, jeste apsolutni prioritet za Republiku Hrvatsku”

Mirela Popović Stanić

DEBATA: Predstavnici izbegličkih udruženja

Milojko Budimir,
Asocijacija izbegličkih udruženja

Zorane, u pravu ste. Samo ću reći, da je bio riješen taj problem, onda ova manjina koja je ostala u Hrvatskoj ne bi bila manjina. Da je vraćeno 40.000 oduzetih stanarskih prava, radilo bi se o 150.000 povratnika u Hrvatskoj. Sigurno da onda ne bismo imali ovu situaciju o kojoj govorimo. Ovo je samo vrh ledenog brega o kome sam rekao samo jednu rečenicu.

Mi smo često intervenisali. Evo, Hrvatska je u EU, a Srbi su bez stanova. Danas smo čuli da se nakon ulaska Hrvatske u EU, to je bio jun prošle godine, ništa nije učinilo. Prije ste, recimo, imali taj program stanarskog zbrinjavanja koji je trebao biti supstitucija za oduzeta stanarska prava, a mi znamo i vidimo da to ne može da bude tako i nemamo ništa protiv onih koji su ušli u RHP.

Pitanje oduzetih stambenih prava je pitanje koje ostaje i dalje otvoreno. Bez obzira što se o njemu ni danas ne govori. Niko danas nije spomenuo Bečki sporazum o sukcesiji gdje se kaže da se stanje mora vratiti na 1991. godinu... Ovdje imamo Non paper, vi ste spomenuli da je Vlada Srbije 2009. donijela jedan dokument

s kojim je poznato više od 80 zemalja. Slab je bio odgovor EU o tim pravima o kojima mi govorimo. Izbjeglice su se odlučile, napravile su jednu peticiju, više od 70.000 izbeglica je to potpisalo, i prešlo se preko toga. To je bilo u ono vrijeme kada je Hrvatska trebalo da uđe u EU. Rečeno je da ako uđe, da će se ti problemi lakše rješavati. Međutim, izgleda da Evropska unija ima jedna prava, a nažalost, ovo što mi sada ovdje imamo, o čemu govorimo u Hrvatskoj, je nešto drugo. Imate i specijalnog izvjestitelja, 2010. to je bila Raket Rolnik i isto je to konstatovala... Mi sve to pomno pratimo... Iako je Srbija predložila da se o aneksu G raspravlja u Sarajevu, taj sastanak nije održan jer se Hrvatska nije složila. Godine 2013, kada je Oliver Antić bio predsjednik Komisije za sukcesiju u Sarajevu, takođe nije održana komisija koja je trebalo da radi za sukcesiju. Od kada je izabran Etinski, profesor iz Novog Sada, komisija se nije ni sastala.

Ovdje imamo podatke i od Mirele koji govore o tom stambenom zbrinjavanju, o jednom propalom projektu rekao bih... Želio bih samo da mi odgovore na jedno pitanje: koliko je do sada onih ljudi koji su ušli u taj program, koji su bili u situaciji da otuče stanove?

Molio bih na kraju, ako je moguće, da se vratimo, a vjerovatno će biti i drugih koji će diskutovati, na početak. Mi ne tražimo ništa nego ono što nam pripada. Naša pitanja nisu riješena, Hrvatska je članica EU, Srbija je na putu da to postane, ili se trudi, i svi ovi problemi o kojima govorimo su za sada gurnuti pod tepih jer nikome nije u interesu da radi dobrosusjedskih odnosa poteže to pitanje.

Izražavam još jednom zahvalnost što je nedjeljnik „Vreme“ ovo pokrenuo i što ste danas organizovali ovu diskusiju jer nam se ni u medijima, iako se govori o slobodi medija, ne pruža prilika da možemo o tome nešto više reći. Izvinjavam se ako sam odužio, ali su zaista problemi veliki. Godinama već nismo pričali na ovu temu na ovaj način. Hvala.

Zoran Stanojević,
moderator

U redu. Pustio sam da kažete sve što treba. Samo bih molio ostale da budemo malo praktičniji u smislu da izvučemo što više informacija o konkretnom projektu. Ako sam dobro razumeo, dva ili tri pitanja smo ovde imali. Jedno je da li se u programu išta menja sa činjenicom da postoji mogućnost da se do kraja godine promeni izbeglički

status? Da li će to diskvalifikovati neke ljude? Drugo pitanje je bilo o stanarskim pravima u Hrvatskoj i kako to utiče na sam program. Nešto smo čuli, ali da čujemo malo konkretnije.

Olivera Vukotić,
UNHCR

Ništa se ne menja. To je politička odluka, koju su doneli UNHCR i zemlje i koja nema veze sa našom kancelarijom ovde niti na bilo koji način utiče na izbor korisnika ili njihovo pravo na dobijanje stambenog zbrinjavanja, da li ovde, u Hrvatskoj ili u BiH. Ja se sa vama slažem u svemu tome, ali ovde pričamo o ovom projektu i samo mogu o tome nešto i reći.

Mirela Popović Stanić,
Državni ured za obnovu i
stambeno zbrinjavanje RH

Osobe kojima je taj status istekao, a nisu u međuvremenu ostvarile svoja prava, mogu biti korisnici RHP. Što se tiče nacionalnog programa koji Hrvatska provodi, mi do sada bilježimo 17.820 zahtjeva za stambeno zbrinjavanje bivših nositelja stanarskog prava na čitavom području Hrvatske. Do dan-danas je riješeno oko 8495 zahtjeva. To su one familije koje su dobile ključeve, koje su se uselile u te stanove. Njih 235 je dobilo pozitivna rješenja, ali čekaju izgradnju zgrade, završetak obnove i slično.

U ovom trenutku zapravo imamo 389 obitelji za koje nismo osigurali stambeni smještaj i dio njih je uključen u RHP, a dio njih kroz nacionalni program, i biće riješeni ove godine. Ja ću ponoviti da je nama najveći izazov zapravo rješenje ovih preostalih 4500 zahtjeva za stambeno zbrinjavanje.

Htjela bih reći o otkupu u okviru RHP i to da mi još nismo došli u mogućnost niti razgovarati o tome, međutim otkup na drugim područjima je krenuo. Mi imamo za područje izvan posebne državne skrbi 1500 zahtjeva od kojih je polovica već u obradi i negdje četvrtina toga su ispisani ugovori o prodaji, dok na područjima posebne državne skrbi i na području hrvatskog Podunavlja, gdje su nam takođe bivši nositelji stanarskog prava, taj se proces kontinuirano odvija. Sad čak i sa malo većom dinamikom. Moram reći da je odaziv, kada se radi o otkupu stanova na području posebne državne skrbi i hrvatskom Podunavlju,

dosta dobar. Ljudi zaista podnose zahtjeve i nastoje otkupiti stanove koje su dobili.

Zoran Stanojević,
moderator

Ako možete da nam objasnite, ko ima pravo da podnese zahtev? Koji su uslovi da bi se neko prijavio u program? Je li rok istekao ili još uvek neko može da vidi da li ispunjava uslove?

Mirela Popović Stanić,
Državni ured za obnovu i
stambeno zbrinjavanje RH

Za RH su molbe za stambeno zbrinjavanje izvan područja posebne državne skrbi zaključene sa osmim mjesecom prošle godine. Nakon toga nismo dobili niti jedan zahtjev koji bi išao izvan vremena i u ovom trenutku ne razmatramo ponovno otvaranje tog roka. Ako se to promijeni, može biti razmatrano i kasnije. Na područjima posebne državne skrbi taj rok je otvoren stalno, od 1. januara do 31. marta kao i sada.

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbeglice i migracije RS

Što se tiče RHP, uslovi koji su predviđeni za podnošenje zahteva odnosno za pozitivnu odluku su isti oni koje mi koristimo i za sve ostale programe koje finansiramo, ili iz budžetskih sredstava RS ili iz drugih fondova. Svi uslovi su nabrojani u Zakonu i radi se o klasičnim uslovima ranjivosti, pre svega lica moraju da imaju nereseno, odnosno da nemaju imovinu kojom

bi mogli da reše stambeno pitanje, da nisu otudili, prodali, poklonili svoju imovinu u zemlji porekla, da imaju takav materijalni položaj koji njima ne dozvoljava da sami svojim sredstvima reše svoje stambeno pitanje i, naravno, posebni uslovi ugroženosti koji se tiču jednoroditeljskih domaćinstava, familija koje imaju bolesnog člana, člana sa invaliditetom. Merila i bodovanja su razrađeni kroz Uredbu o rešavanju stambenih potreba izbeglica i oni su preneti u sve naše javne pozive i pravilnike koje koristimo u RSP.

Zoran Stanojević,
moderator

Ima li onih koji imaju imovinu u sporu ili im je nedostupna? Kako se prema njima odnosite?

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbeglice i migracije RS

Jedan od osnovnih zahteva donatora je da se ne duplira pomoć. Zbog toga je ovaj program baziran na potrebama, a ne na pravima. Jer ako je nešto vaše pravo, treba da vam se vrati. U najpraktičnijem smislu to znači: mi sa kolegama iz regiona koordinišemo i proveravamo status imovine u zemlji porekla. Mi svaku situaciju pojedinačno cenimo, kolege iz UNHCR-a i OEESC-a rade terenske provere zajedno sa kolegama koje rade u Komesarijatu, poverenicima koji rade u opštinama... Takva situacija je i u HR i u BiH, i dobijamo izveštaje. Na osnovu tih izveštaja možemo da procenimo u kakvoj situaciji je korisnik i od slučaja do slučaja cenimo pojedinačno.

Mnogo je različitih situacija. Ima situacija gde su obnovljene kuće, ali ljudi jednostavno ne mogu da se vrate u to selo zato što infrastruktura koja je postojala '91. godine više ne postoji... U tom slučaju mi ne prihvatamo da je ispunjen zahtev. Takve osobe idu dalje u bodovanje, pod uslovom, naravno, da ispunjavaju i ostale kriterijume ranjivosti.

Mirela Popović Stanić,
Državni ured za obnovu i
stambeno zbrinjavanje RH

RHP u Hrvatskoj je zasnovan na pravima. Bez obzira da li će neko biti zbrinut kroz nacionalni ili kroz RHP, njemu mora biti utvrđeno pravo, a uvjet za dobivanje, potvrđivanje tog prava jeste da su ljudi imali status,

---

“Mi ne tražimo ništa nego ono što nam pripada. Naša pitanja nisu riješena, Hrvatska je članica EU, Srbija je na putu da to postane i svi ovi problemi o kojima govorimo su za sada gurnuti pod tepih jer nikome nije u interesu da radi dobrosusjedskih odnosa poteže to pitanje”

Milojko Budimir

da se radi o bivšim nositeljima i da se nisu u međuvremenu stambeno zbrinuli, odnosno da nisu otuđili drugu useljivu imovinu.

Ono što čini RHP različitim, a s obzirom na manji broj sredstava, jeste to što smo uveli kriterijume ugroženosti i ranjivosti gdje zapravo biramo najosjetljivije i oni prvi idu na rješavanje.

Veljko Žikić,
Udruženje izbeglica iz Hrvatske

Evo vidite, iz ove priče nameću se pitanja, jedno po jedno. Kako ne znači ništa politička odluka o ukidanju statusa izbeglica ako je dokazano da je Hrvatska učinila sve i omogućila nesmetan povratak? To je jedna stvar. Druga stvar, to automatski znači da se ovaj kriterijum neće gledati – tebi je kuća ispravna, izvoli vrati se.

Olivera Vukotić,
UNHCR

Ali gledajte ovako, donatori koji su dali novac za stambeno zbrinjavanje postavili su uslove da ukoliko je neko povratio svoju imovinu u Hrvatskoj... Pazite, prošlo je skoro 20 godina i više od izbegličkog progona... Ljudi su se u međuvremenu snašli. Ne možete očekivati da 20 godina ljudi sede i čekaju da im nešto padne sa neba. Ljudi su preuzeli neke korake, sa velikim mukama, snašli su se.

Uslov donatora je taj da oni, ukoliko su obnovili svoju imovinu, povratili svoju imovinu, u međuvremenu kupili nešto ovde, ne mogu biti korisnici ovog projekta.

Ovo je, dakle, rešenje stambenih potreba izbeglica. Oni, znači, nemaju ništa u Hrvatskoj, nemaju ništa u Srbiji, imaju izbeglički status ili su ga imali i ranjivi su, i oni imaju prava na ovo stambeno zbrinjavanje.

Veljko Žikić,
Udruženje izbeglica iz Hrvatske

Samo malo. Sad ću vam ja sa terena reći. U Lapcu ima obnovljenih kuća koliko hoćete.

A znate li kako se smatra obnovljena kuća – bez fasade, bez struje, bez vode, bez svega. Otkud čoveku dodatnih 15.000 evra? Da li je ta njegova kuća ograničavajući faktor da ne može rešiti svoje pitanje?

Olivera Vukotić,
UNHCR

To je upravo to o čemu su kolege pričale. Zato se radi terenska verifikacija. Ukoliko takva kuća nije uslovna za život, znači da ljudi tamo ne mogu da se vrate, nema fasade, priključaka, struje, da je to neko selo gde nema infrastrukture. Onda se donosi odluka da ta osoba ima pravo na stambeno zbrinjavanje.

Zoran Stanojević,
moderator

Ko donosi odluku i koji su kriterijumi po kojima se ocenjuje da je nešto uslovno i da nije uslovno?

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbeglice i migracije RS

Izbor korisnika u celom projektu radi se dvostruko imajući u vidu da mi treba da obezbedimo gotovo 17.000 stambenih rešenja u periodu od pet godina. Jasno je da to ne može da se radi isključivo centralizovano. Radi se po komisijama... Ukoliko Komesarijat vrši izbor korisnika, imamo komisiju formiranu iz reda zaposlenih koja izdaje pravilnik i javni poziv, osnovni delovi i pravilnika i javnog poziva jesu uslovi i kriterijumi koji su sadržani u našem Zakonu, u našim uredbama, i po tome se radi izbor korisnika.

Zoran Stanojević,
moderator

Ko sastavlja komisiju? Ko su njeni članovi?

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbeglice i migracije RS

U slučaju da Komesarijat za izbeglice daje komisiju za izbor korisnika, onda su

to članovi komisije iz redova zaposlenih u Komesarijatu gde imate pravnike, socijalne radnike, ljude koji preko 20 godina rade ovaj posao i ovo im nije prvi put. To prosto ide na jedan normalan način u skladu sa uslovima i kriterijumima, sagledavajući sve ostale uslove i celokupnu situaciju porodice.

Naravno, postoji i mogućnost žalbe. U prvom stepenu odlučuje komisija sekretarijata, u drugom stepenu imamo komisiju Vlade. Istu takvu situaciju imamo i ponovljenu na terenu. Kada opštine iz svojih redova biraju članove komisije, imamo situacije da i glasajući član jeste neko iz Komesarijata ili apsolutno pratimo rad te komisije.

Imamo drugostepeni organ i u opštinama tako da su svi mehanizmi zaštite prava i procedura apsolutno ispoštovani, kao što postoje u skladu sa našim Zakonom. Na isti način je to regulisano u BiH i u HR. Moram da kažem da u okviru ovog programa UNHCR i OSCE rade i monitoring izbora korisnika plus održivosti rešenja – da oni i posećuju korisnike koje mi izaberemo i nakon izbora i nakon dodele pomoći. Svi dokumenti koje mi izradimo tokom rada komisije su dati na uvid i UNHCR-u i OSCE-u.

Mirela Popović Stanić,
Državni ured za obnovu i
stambeno zbrinjavanje RH

Samo da dodam: terenska verifikacija, nakon administrativne koja se odvija kroz baze podataka gdje se vidi da li je neko u zemlji iz koje je otišao ostvario nekakvo pravo i slično, na zahtjev kolega iz regiona odlazi se na terenske provjere.

Pitali ste ko čini tu komisiju, to su zaposlena lica Državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje i UNHCR. Oni zapravo rade to terensko snimanje i tako informacije šalju komisijama na temelju čega, zavisno od kriterijumima, donose konačnu odluku.

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbeglice i migracije RS
Mi propisujemo jednu listu dokaza koje
stranke moraju da prilože. Radi se o doka-
zima iz katastra, iz poreske uprave, izvod
iz matične knjige rođenih, potvrde o ško-
lovanju dece, potvrde o prihodima, visine
penzije. To je jedan širok spektar dokaza
koje mi koristimo o odlučivanja a koji su
propisani zakonom.

Zoran Stanojević,
moderator

Imamo pet prijavljenih pitanja. A svako voli
da postavi po više, tako da bih sve zamolio,
i sagovornike i ostale, da budemo konkret-
niji, koncizniji.

Rade Matijaš,
Udruženje izbeglica
demokratske inicijative Knin

Prije svega zahvaljujem listu „Vreme“ i
oduševljen sam jer nas jedno vreme nije
pratio ovaj nedjeljnik nego neki drugi, a
sad neki drugi neće da nas prate nego nas
prati „Vreme“. Zahvaljujem „Vremenu“ i
na ovim podliscima.

Moram da primijetim, ne znam kako to
vi ostali ne primjećujete. Vjerujte da mi ov-
dje, sa Danijelom, sa Mirelom u Zagrebu,
sa UNHCR-om, sa Oliverom, pa i sa Zo-
ranom, možemo da razgovaramo kad god
stignemo. Ja sam danas ovamo došao da
vidim ispred sebe predstavnika OEBS-a,
predstavnika EU, da vidim kolege iz CG i
BiH da kažu svoja iskustva o stanarskom
pravu. Nažalost, tih ljudi nema.

Vi ste maloprije rekli jednu veliku stvar.
Nosio stanarskog prava treba da se prija-
ve da bi ih neko humanitarno zbrinuo. Pa
zar vam sama ta rečenica ne govori nešto?

Jedina država nastala na tlu bivše Jugo-
slavije koja ne mora da vrati stanarsko pra-
vo je Hrvatska. Pa ko je to odlučio? Nek
nam ovdje dođe neko ko je odgovoran.
Neće! Svi bježe od toga. Cijeli problem je
u tome što smo jedno pravo, stanarsko, za-
mijenili humanitarnim i dolazimo sada do
grdnih problema. Reći ću vam samo jedan
primjer i da se vratim na ovu temu.

Ako čovjek dođe i podnese zahtjev, ja
govorim o Kninu jer se najviše bavim tom
problematikom, ako dakle podnese zahtjev
za stambeno zbrinjavanje, on mora da do-
nese potvrdu da li ima imovinu na područ-
ju Srbije. Ti ljudi su boravili na području

Srbije u kolektivnim centrima na najmanje
šest do deset adresa i zamislite te ljude koji
sad moraju u Užice, Vrbas, ne znam gdje,
u svaku opštinu posebno da traže potvrdu.
Na svakom mjestu su prepreke.

Molim Mirelu još jednom, ove stvari se
apsolutno ne odnose na nju, ona je tu doš-
la prije nepunu godinu dana. Mirela je na-
slijedila nešto što je veliki problem... Ako
ovdje imate rješavanje 8500 zahtjeva nosi-
laca stanarskih prava, kako je Mirela rekla,
a postoji 40.000 nosilaca stanarskih prava,
što prizna čak i OEBS, onda znate koliko
će biti riješeno... Neće biti riješeno ni 10
odsto nosilaca stanarskog prava.

Nosio stanarskog prava su bili zana-
tlije, ljekari, ekonomisti, pravnici, zato je
Milojko u pravu. Ti ljudi se nisu vratili
niti se mogu vratiti u Hrvatsku. Zajedni-
ca Srba u Hrvatskoj je osuđena na ovo što
joj se dešava – da joj se obnovi kuća, da
dobije deset ovaca, jednu kravu i frezu, da
bude raja. I mi smo sada u teškoj situaci-
ji. Ja odlazim u Hrvatsku, ne predajem se
iako sam težak invalid. Pokušavam tamo
da radim. Međutim, svake godine je sve
teže, svake godine se slabije rješava ovo
o čemu pričamo.

Izvinjavam se, Zorane, možda sam i pre-
tjerao. Reći ću još jedan problem. Ured-
be su mijenjane četiri ili šest puta. Ovi lju-
di koji apliciraju za stambeno zbrinjavanje
svaki put moraju da donose nove zahtjeve.
Oni više ne znaju šta da rade. Vi znate ko-
liko košta odlazak u Knin. Kada govorimo
o policijskoj upravi, znate šta se sve tamo
dešava. Zakon o prebivalištu do kraja go-
dine moramo riješiti...

Mi smo ovdje potpuno izgubljeni. I ni-
samo danas dobili adekvatne sagovornike.
Hvala.

Mirela Popović Stanić,
Državni ured za obnovu i
stambeno zbrinjavanje RH

Ja ću samo kratko. Za ovaj podatak da sami
morate donijeti potvrdu da ste podnosioci
zahtjeva ili da imate rješenje za stambe-
no zbrinjavanje u RH zaista nisam znala
jer mi kao nadležno tijelo državne uprave
te podatke dostavljamo MUP-u na njihov
zahtjev. Ali na temelju ovog što ste upra-
vo iznijeli, ja ću porazgovarati sa kolega-
ma, vidjeti da li na neki način Državni ured
može u tom dijelu pomoći.

Što se tiče ovog drugog dijela, taj

dokazni put je definiran zakonom, i jako
je težak, jako je skup, jako je iscrpljuju-
ći, imajući u vidu činjenicu da to sve sku-
pa traje jako dugo, da su se ljudi prijavili
odavno za stambeno zbrinjavanje... Među-
tim, zakon je takav.

Kako bismo olakšali to sve skupa, išli
samo sa jednim projektnim prijedlogom, i
još uvijek nemamo sigurno zeleno svjetlo
da će oni proći, gdje bismo zaposliti lokal-
ne koordinate koji bi ljudima pomoga-
li u tom dijelu da se to što prije ishoduje.

Također, imamo i suradnju sa nevladni-
nim udrugama koje nam u tome pomažu.
Mi imamo takve probleme ne samo sa lju-
dima, izbjeglicama koje su došle u Srbiju,
imamo i one koji su sa Kosova na primjer
došli u Hrvatsku i teško im je taj dokazni
teret podnijeti na sebe.

Zoran Stanojević,
moderator

Meni je stvarno neprijatno da ljude sa ogro-
mnim problemima teram da budu praktič-
ni i da se svedu na jednostavna pitanja na
koja možemo da odgovaramo, ali moram
to da radim.

Dobrića Soleša,
Udruženje izbeglih lica u Srbiji

Ja ću zaista kratko i koncizno. Naime,
prvo oko ove cifre. Znači, donatorskim

sredstvima i konferencijom u Sarajevu opredeljeno je bilo 538 miliona. Zar nije krajnji cinizam, bezobrazluk i javašluk šta je odobreno samo polovina, 260 miliona? Prvo je pitanje da se poruči našim državama, komesarijatima i administraciji koja vodi ove projekte da se namiri nedostajući nivo sredstava.

Što se tiče procesa prijavljivanja izbeglica, ima milijardu primedbi oko procesa prijavljivanja na ova tri strateška programa – seoske kuće, stambena rešenja i materijal. Kad je reč o materijalu, uzmimo praktično pitanje, da li čovek koji je došao do prve ploče mora da ima građevinsku dozvolu? Tu smo nekoliko poverenika konsultovali, niko nije precizno znao da odgovori.

Prema tome, praktičan zahtev je da se skрати procedura dobijanja svih ovih papira jer će proći rokovi, proći projekti, pare se neće povući, neće biti dovoljno prijavljenih ljudi. Ljudi su izgubili volju, mnogi oduštaju zbog administracije, ne prijavljuju se.

Sa treće strane, jako je loše informisanje. Ne koordinišu komesarijati, ne koordinišu države kada se koji konkurs otvara, kada se zatvara. To mora precizno da sva štampa besplatno objavi. To je moj apel, da se konkurs transparentno svuda vidi, na svakoj banderi, u svakoj rupi, u svakoj baraci...

u situacijama kada su to stare kuće, kada su one uknjižene. Ali ukoliko imate započete objekte, mi moramo da dokažemo da su oni u postupku legalizacije i to se radi kroz odgovarajuću dokumentaciju.

Što se tiče ukupnih sredstava, ništa nije rađeno napamet. Mi smo 2008. radili analizu stanja i potreba izbegličke populacije u Srbiji. Na osnovu toga napravili smo taj program i predložili donatorima u okviru RHP. EU i donatori su rekli – mi vidimo da su potrebe ogromne, ali jednostavno ne postoji dovoljno sredstava koja bi pokrila sve te potrebe. Zato dajte da usvojimo neki kriterijum ranjivosti kako bi samo najugroženiji zaista i dobili tu pomoć.

Zbog toga se ceo region složio i izašao sa zahtevom da se obezbedi pomoć u visini od 538 miliona evra. Samo za Srbiju je gotovo dve trećine – 330 miliona evra. Mi smo sada svesni da dovoljno sredstava nema.

U tom kontekstu postoji i oduvek je postojao naš plan da jednostavno kontinuirano tražimo da nam se obezbedi ostatak sredstava koji nam je potreban. Zbog toga je bila i problematična ova odluka UNHCR-a o ukidanju izbegličkog statusa, zato što ona svetskim donatorima signalizira da smo mi čitav problem rešili.

procedure, priručnici, pravilnici i slično. Međutim, smatram da sada zemlje partneri trebaju dati svoj maksimum kako bi pojačali ovu apsorpciju i zaista se nadam da će i donatori imati sluha i razumjevanja, da će se održati još neka donatorska konferencija i da će se ova razlika i dopuniti.

Olivera Vukotić,
UNHCR

Ja se izvinjavam, Danijela, ali ponovo o ovom ukidanjem statusa... To stvarno nema nikakv uticaj na ovaj regionalni program. Ovde ljudi imaju pravo da konkurišu, ne koji su u izbegličkom statusu, nego koji imaju državljanstvo Srbije, dakle koji su bivše izbeglice.

Da li se njima ukine status sada ili im se ukinuo pre dve godine, ili su ga oni sami ukinuli, to nema nikakve veze sa ovim projektom. Ovaj projekat je trebalo da krene 2012, i napravljen je okviran sporazum da projekat traje pet godina. I UNHCR i OEBS su se na neki način pet godina vezali i rekli su: u redu je, pet godina ćemo raditi ovaj projekat, radićemo monitoring, i za tih pet godina bi ovaj projekat trebalo da se završi. Mi smo sada u 2014. godini, u Srbiji je doneto samo 25 rešenja i to za građevinski materijal.

“BiH ima preko 97 posto vraćene imovine, uključujući i stambena prava, što je pospešilo i urbani povratak i povratak u ostale delove BiH. U Hrvatskoj smo imali potpuno suprotnu situaciju”

Danijela Popović Roko

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbeglice
i migracije RS

Krenuću prvo od, možda, težeg pitanja, a ono se odnosi na zahtev Banke za razvoj Saveta Evrope i donatora da sve što se gradi i sva sredstva koja se upotrebljavaju kroz ovaj RHP moraju da budu upotrebljena na način da se ne favorizuje bespravna gradnja.

U tom kontekstu smo mi morali da pružimo sigurnost i donatorima, a i da obezbedimo neku pravnu sigurnost pribavljajući i dokazujući da su odgovarajući uslovi ispunjeni. Mi sa svoje strane maksimalno pokušavamo da ovu situaciju olakšamo ljudima tako što se to pitanje ne postavlja

Što se tiče informativne kampanje, ja moram da kažem da tu isto tako postoje jasna pravila. Ona su ugovorena sa donatorima, takođe sa UNHCR-om i OSCE-om.

Mirela Popović Stanić,
Državni ured za obnovu i
stambeno zbrinjavanje RH

Ova polovica od potrebnih sredstava je skupljena na donatorskoj konferenciji 2012. godine. Ja sam nekako u svom radu često samokritična i moramo priznati da smo na kraju 2014. godine a program je zapravo tek krenuo u RH. Povukli smo prvu i drugu tranšu, evo sad kreće u RS. Nekako proces je trajao, uspostavljanje jedne prave suradnje na regionalnoj razini je posao koji je bio zahtjevan. Također, usvajane su razne

Šta je problem sa donatorima? Naravno da donatori neće dati još para ukoliko ne vide progres u implementaciji ovog projekta. To je suštinski problem. Ne kažem da je Srbija kao država kriva za sporu implementaciju, postoje gomile drugih problema i procedura i drugi akteri koji su uključeni u ceo ovaj proces. Znači, para će biti kada se bude video rezultat ovoga što je već dato. A rešenja? Za sada, samo 25.

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbeglice i migracije RS

Moram da odgovorim. Bojim se da je pogrešno protumačeno. Olivera, samu činjenicu proglašenja prestanka statusa od strane UNHCR-a Republika Srbije nije prihvatila, što znači da nema apsolutno nikakve veze

u pojedinačnom konkurisanju ljudi. Ono o čemu smo govorili jeste politička poruka takve jedne odluke visokog komesara UN za izbeglice koja je doneta pre nego što su obezbeđena celokupna sredstva.

A što se tiče broja rešenja... Vi ste sve vreme bili sa nama u procesu. Na 125 paketa građevinskog materijala mi smo imali 870 zahteva. Na 70 montažnih kuća imali smo oko 300 zahteva. Sve ukupno smo gledali oko 1000 aplikacija za jako malu pomoć koju smo imali na raspolaganju.

Kristina Šolaja

Promena statusa izbeglica znači jako, jako mnogo. Ja sam ušla u program integracije 2003. godine, izgubila sva prava i ne pripadam apsolutno nigde. Što se tiče uslova konkursa, sve to, takođe, ne vidim u svom primeru. Volela bih da mi pokažete nešto,

voleda bih da imam neku nadu jer je trenutno nemam.

Kad otvorite sajt Komesarijata za izbeglice, iseljena, raseljena lica sa Kosova, početak i kraj. Ko je ostao van svega toga? Ostali su ljudi poput mene, idem od ličnog ka opštem. To je jedino što poznajem, ne bih se ni u šta drugo mešala. Ljudi su pokušavali svojim radom, zalaganjem i sticajem da ostvare život u Srbiji.

Da li je moguće ovo što ste vi, Olivera, u jednom momentu rekli – stvoriti život u Srbiji za dvadeset godina? Da su bili malo lakši uslovi, svi bismo se mi snašli. Posebno bismo se dobro snašli u Švedskoj ili u nekom uređenijem sistemu. Ne vidim da u Srbiji ikome cveta poslednjih 20 godina na ekonomskom planu. Graditi od nule i graditi bez svojih i svoga je izuzetno teško.

I postoji taj trenutak koji ne znam da

li iko više obraća pažnju – kad izgubite posao, vi ste na ulici. Ako ste podstanar – vi ste beskućnik, i tu nema ublažavanja istine. Izbeglica niste jer ste uzeli ličnu kartu. Korisnik socijalne pomoći ne možete da budete zato što vam treba dokumentacija iz Hrvatske, iz svih mesta u kojima ste živeli za sve članove porodice, da biste eventualno dobili umanjenje računa za grejanje. Ne postoje vrata, to su ljudi nule koji ne postoje ni u ovom ni u drugom sistemu.

To negde treba senzibilisati. Ne znam kako. To je prosto gurnuto pod tepih. Ljudi koji su uzeli lične karte jednostavno ne postoje.

Savo Štrbac, Dokumentaciono-informacioni centar „Veritas“

Neko žali za onima koji nisu došli, a ja

velim da od kada ja idem na ove okrugle stolove i konferencije za štampu, učesnici su najljepši, uključujući i Zorana, tako da je ovo bilo osvježanje, a čuli smo i dosta lijepih informacija.

Ja bih još malo oko ove kvote koja je određena... Rekoste u Hrvatskoj je 3800, u Srbiji 16.500. Od kada sam čuo te podatke, zainteresovao sam se odakle su. Kada su mene ljudi pitali da li mogu da se jave za taj program, odgovorio sam im da ne mogu jer tamo postoji broj od 42.000 ljudi odnosno 16.000 porodica za Srbiju. Onda čujem od svih komesara u regionu – „ne, ne nema spiska, to je nabavka“.

Dakle, ko vam je odredio tu brojku? To su nam rekli potencijalni donatori... Sad mi jurimo tu brojku. Čak su nas zvali – dajte, urgirajte da se ljudi javljaju jer mi još nismo došli do te brojke.

Drugo, od kada i koliko će trajati program? Govorili ste o tome da program traje pet godina. Od kada ga računate? Od 2012. ili od sada?

Olivera Vukotić,
UNHCR

Trebalo je da bude od 2012. do neke 2017.

Savo Štrbac,
Dokumentaciono-informacioni
centar „Veritas“

I skupili ste pola para? Koliko sam shvatio, a pratio sam međunarodne konferencije, tada je rečeno da će se toliko para dati u pet godina, koliko traje program. Tako da ja, ni jednog momenta, nisam shvatio da postoji toliko para, ovih pola, nekih 280 miliona evra, da ih ima neka banka na raspolaganju, nego da će ih imati kroz ovaj period

od pet godina. Dakle, pitanje je: ima li tih para negdje u toj Evropskoj banci za razvoj? I šta ako ih više ne bude? Prepolovićemo program pa neće u Srbiji biti 16.500 porodica već pola od toga?

Gošća iz Hrvatske nam je ovdje rekla da je podneseno više od 17.000 zahtjeva za stambeno zbrinjavanje. Od toga je riješeno malo više od 8840. Pitam: koliko je među njima Srba?

Mirela Popović Stanić,
Državni ured za obnovu i
stambeno zbrinjavanje RH

Etnička pripadnost nije sadržana u našim službenim statistikama. Ono što se vodi izdvojeno jesu kategorije bivših nositelja stanskog prava za koje možemo pretpostaviti da su preko 90 posto pripadnici srpske nacionalne manjine koja je izbjegla iz

SAGOVORNICI: Savo Štrbac, Rade Matijaš i Miloško Budimir

Hrvatske. Kada sam govorila o broji od 18.820 zahtjeva, to se odnosilo na bivše nositelje stanarskog prava.

Podatak koji vam ja sada ne mogu reći jeste koliko ima pripadnika srpske nacionalne manjine koji su u programu obnove i koji su u programu stambenog zbrinjavanja, a da nisu kategorija bivših nositelja stanarskog prava. To je jedan problem koji postoji, ako ga možemo tako nazvati. Nemamo mogućnosti izvijestiti niti o pozitivnoj diskriminaciji jer taj element nije sadržan u bazama podataka kakve smo mi, kao državni ured, zatekli kada smo i formirani.

Za sam otkup iznad područja posebne državne skrbi imamo zahtjeva za otkup oko 1500, 700 predmeta je u realizaciji. Zapravo, u postupku prikupljanja svih ovih potvrda koje su potrebne, oko 240 ugovora je ispisano i nešto manji broj od toga je obotran potpisan. To je izvan područja posebne državne skrbi. Na području posebne

državne skrbi to ide bez zastoja, kontinuirano se odvija sve ove godine.

Danijela Popović Roko, Komesarijat za izbeglice i migracije RS

U martu 2012. godine donatori su kao običali odgovarajuća sredstva u vremenskom trajanju projekta. Ta sredstva sukcesivno stižu u Banku i Banka nas na sastancima regionalnog koordinacionog foruma obavještava o statusu trenutnih donacija i istovremeno daje signal i kaže – u fondu je trenutno toliko novaca, vi možete da krenete i kroz sledeći talas, tražite toliko i toliko sredstava.

Olivera Vukotić, UNHCR

Znači, kako se projekti budu realizovali, kako bude krenula gradnja i kako se budu korisnici useljavali, tako će biti i više para. Donatori čekaju da vide rezultate pre nego što daju još novca.

Miroslav Linta, Koalicija udruženja izbeglica

Postavio bih dva pitanja, gospođi Mireli, a vezano za proces stambenog zbrinjavanja. Ključni problem, pored problema komplikovane procedure, jeste pitanje otkupne cene. Naime, ljudi koji su ušli u taj program očekivali su da će otkupna cena biti ista ili vrlo slična otkupnim cenama koje su imali građani Hrvatske tokom devedesetih godina, u najvećem delu hrvatske nacionalnosti. Na primer, otkupne cene devedesetih u Hrvatskoj su bile, zavisno od grada i starosti zgrada, između 50 i 250, 260 maraka. Recimo, gospođa Jadranka Kosor, bivša hrvatska premijerka, otkupila je stan srpske porodice Drobac, koja je iz tog stana isterana, za 256 maraka po kvadratnom metru. Sada kada su ljudi konkurisali i dobijaju stanove, čeka ih neprijatno iznenađenje. Otkupne cene nisu između 50 i 250 evra, nego su otkupne cene 500, 600 evra.

Pitanje za gospodu Danijelu: ono što je ključni problem na koji smo mi ukazivali, vezano za rad Komesarijata za izbeglice u procesu integracije, jeste što nemamo listâ za četiri ključna modela rešavanja stambenih pitanja izbeglica na nivou države Srbije. Problemi integracije vezani za stambenu problematiku rešavaju se na nivou opština. A tu se dešavaju sledeći paradoksi – da recimo Komesarijat raspisuje konkurse za građevinski materijal za 15 opština, za montažne kuće za 17 opština, za stanove za 13 opština, za seoska imanja u 20 opština. Onda imate slučaj da, na primer, raspisete konkurs za Smederevo, a imate recimo u Smederevskoj Palanci pet katastrofalnih slučajeva koji bi sa seoskim imanjima rešili svoj problem.

Naš predlog je da Komesarijat za izbeglice napravi četiri liste na nivou države. Jedna lista za građevinski materijal, druga za seoska imanja, treća za montažne kuće i četvrta lista za stanove. To mogu biti dve ili tri liste. Jedna za AP Vojvodinu, jedna za Beo-

skrbi i o hrvatskom Podunavlju.

Trećom odlukom je reguliran otkup izvan područja posebne državne skrbi. U tom delu zapravo je sama izmijenjena odluka donijela povoljnije okolnosti nego što su bile ranije. Međutim, kako se krenulo sa njenom realizacijom, postali su jasni ovi problemi koje su nam ljudi iznijeli. U samoj uredbi po kojoj se inače prodaju i ostali stanovi u vlasništvu Hrvatske, samo to ne radi Državni ured za obnovu nego druga tijela, zapravo se ne pravi razlika između gradova, sredina, područja. Pa tako imamo i primjedbe koje su drugačije.

Ljudi iz Karlovca su dosta nezadovoljni tom cijenom, za razliku od ljudi koji otkupljuju te stanove na području grada Zagreba i Splita, njima je te cijena prihvatljivija. U svakom slučaju, to jeste problem sa kojim smo se suočili i problem o kojem smo razgovarali sa kolegama iz Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom jer oni su ti koji i mogu uputiti prijedlog za izmjenu te odluke. Zaista se nadam da ćemo

privučemo opštine koje su spremne da izdvoje određena budžetska sredstva, mi tražimo učešće od pet do deset posto, čime se na neki način oni i dodatno stimulišu i dodatno su zainteresovaniji da pomognu ljudima koji se nalaze na njihovoj teritoriji.

Kroz uredbu koju Vlada donosi, mi napravimo kriterijume i uslove na osnovu kojih opštine mogu da konkurišu, da potražuju sredstva od Komesarijata za izbeglice i na kraju da ta sredstva troše, naravno na strogo kontrolisan način, na teritoriji svoje opštine da bi rešili probleme izbeglica.

Ono što smo mi uvideli tokom rada jeste da često zavisimo od političke volje u opštini, da u jednom trenutku opštine imaju dovoljno volje i kapaciteta da neke programe sprovedu, a u ostalim situacijama prosto im to ne uspeva. Da nam se ne bi desilo da zato što opštinski čelnici nemaju dovoljno savesti ili svesti da rešavaju probleme, mi se nekada direktno dogovaramo sa opštinom i rešavamo probleme u toj opštini. To smo radili sa Požarevcem, Novim Pazarom...

“Praktičan zahtev je da se skрати procedura dobijanja svih ovih papira jer će proći rokovi, proći projekti, pare se neće povući, neće biti dovoljno prijavljenih ljudi. Ljudi su izgubili volju, mnogi odustaju zbog administracije, ne prijavljuju se”

Dobrila Soleša

grad, jedna za centralnu Srbiju. Pa kada se raspisuje konkurs za seoska imanja, kompletna centralna Srbija ide na jednu listu.

Mirela Popović Stanić,
Državni ured za obnovu i
stambeno zbrinjavanje RH

Zahvaljujem na pitanjima i sugestijama. Otkup za bivše nosioce stanarskih prava je definiran kroz tri dokumenta u RH: prvi dokument je izišao 2011. godine i definiše i regulira otkup stanova na području posebne državne skrbi. Druge dvije odluke su donešene krajem prošle godine, i njima je zapravo reguliran otkup stanova bivših nositelja na području hrvatskog Podunavlja te na području izvan područja posebne državne skrbi.

Ove prve dvije odluke koje sam spomenula, odnosno uredba i odluka, u njima su cijene, sudeći po interesu naših korisnika, povoljne. I tu imamo zaista vrlo veliki interes. Radi se o području posebne državne

iznaći neko rješenje.

Kao što ste vi rekli, cijena kvadrata zavisi od starosti zgrade, izbjegličkog staža, popusta i ostalog, ali kreće se okvirno oko 200 evra. Dok izvan tog područja državne skrbi – opet govorim okvirno jer postoji precizna formula po kojoj se to računa, ovisi i o zgradi i o svakoj obitelji posebno – iznosi oko 500, 600 evra s tim što je popust na gotovinsko plaćanje 15 odsto.

Danijela Popović Roko,
Komesarijat za izbeglice i migracije RS

Problem koji smo identifikovali u Komesarijatu za izbeglice je taj da nemaju sve opštine jednake kapacitete. Ja se samo bojim da mi možda razgovaramo o različitim temama.

Vi znate da imamo sistem lokalnih akcionih planova. Taj sistem je inače pohvalio visoki predstavnik za ljudska prava za interno raseljena lica.

Smisao javnih poziva jeste da mi

Zoran Stanojević,
moderator

Možemo posle da nastavimo direktne razgovore. Ja bih zahvalio svima. Svestan sam da pitanja ima još, da se neće tako brzo rešavati, ali nažalost ni projekat neće biti gotov sutra, nego tek za pet godina. Nadamo da će u tom projektu biti ostvareno u najvećem delu ono što je zamišljeno – a to je da se ljudi koji su ostali bez stanova zbrinu, da posle 2017. ne bude ovakvih situacija i da ovakvih pitanja bude manje. Verovatno će uvek nešto zaostati.

Hvala svim učesnicama, hvala ispred nedeljnika „Vreme“ koji, moram da napomenem, nikad nije menjao svoj odnos prema izbeglicama. Od 1991. do danas je taj odnos isti, samo su se okolnosti menjale. „Vreme“ je uvek upozoravalo da ćemo doći do ovakvih razgovora. Nažalost, bilo je u pravu. ¶

**PRIREDILI:
JELENA JORGAČEVIĆ I MIRKO RUDIĆ**

“Da li je moguće stvoriti život u Srbiji za dvadeset godina? Da su bili malo lakši uslovi, svi bismo se mi snašli. Posebno bismo se dobro snašli u Švedskoj ili u nekom uređenijem sistemu. Graditi od nule i graditi bez svojih i svoga je izuzetno teško”

Kristina Šolaja

fotografije: A. Anđić

Projekat “Pogled uprt u evropsko pravo: Izbeglice i azilanti” finansira Evropska unija (preko Delegacije EU u Srbiji) kroz program “Jačanje medijske slobode u Srbiji”. Objavljivanje ovog novinskog dodatka omogućeno je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Sadržaj publikacije isključivo je odgovornost nedeljnika “Vreme” i ni na koji način ne odražava stavove i mišljenje Evropske unije.

VREME

Copyright © NP Vreme, Beograd

Upotreba materijala iz ovog fajla u bilo koje svrhe osim za
ličnu arhivu dozvoljena je samo uz pisano odobrenje NP Vreme

PDF IZDANJE RAZVILI: Saša Marković i Ivan Hrašovec

OBRADA: Marjana Hrašovec

VREME

Copyright © NP Vreme, Beograd

Upotreba materijala iz ovog fajla u bilo koje svrhe osim za
ličnu arhivu dozvoljena je samo uz pisano odobrenje NP Vreme

PDF IZDANJE RAZVILI: Saša Marković i Ivan Hrašovec

OBRADA: Marjana Hrašovec